
Arkivkode:

Sak nr.:

FU-sak: 8/14

Møte: 27.03.14

NOKUT-evaluering av forskerutdanningen ved UiB. Oppfølging.

Bakgrunn

Systemet for kvalitetssikring ved Universitetet i Bergen ble i 2013 evaluert av NOKUT. Komiteens overordnede konklusjon var at «systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende, og [komiteen] anbefaler at det godkjennes» (s. 10, se vedlegg)

Forskerutdanningen var et av to fokusområder i evalueringen. Motiveringen bak valget var «særlig å se på hvordan UiB, som et forskningstungt universitet, ivaretar kvalitetssikringen av forskerutdanningen, når denne ikke formelt dekkes av institusjonens kvalitetssikringssystem» (s. 4). Komiteen konkluderer med at det arbeides «godt og systematisk med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av utdanningen» (s. 7). Den bemerker også at det «gjøres et betydelig kvalitetsarbeid også på områder som ikke formelt omfattes av systemet» (s. 10). På bakgrunn av rapporten fra komiteen godtok NOKUTs styre UiBs kvalitetssystem på sitt styremøte 13.02.14 (se vedlegg).

NOKUTs drøftinger og vurderinger

Den positive tilbakemeldingen på kvalitetssikringsarbeidet i forskerutdanningen forhindrer ikke at NOKUT også har enkelte anbefalinger til UiB for videre utvikling av kvalitetsarbeidet. I det følgende presenteres kun de drøftingene som angår forskerutdanningen. Anbefalingene er i hovedsak formulert som oppfordring til å vurdere visse tiltak, og er ikke formulert som pålegg for å sikre kvaliteten i forskerutdanningen.

Kapittel 3.1.2 i NOKUTs rapport angår komiteens drøftinger og vurderinger av forskerutdanningens kvalitetssikringssystem.

- Rapportering. Ordningen med elektronisk fremdriftsrapportering og midtveisevaluering fremheves som positivt.
- Veiledning. Veiledningssituasjonen ved UiB blir tatt opp til drøfting og får kommentaren «tilfredsstillende» og det blir vurdert som «prisverdig» at UiB har iverksatt tiltak for å bedre veiledningskompetansen de senere årene. Videre anbefaler komiteen at UiB «ganske raskt bør [...] vurdere løsninger for å øke kapasiteten. I neste omgang bør universitetet vurdere hvorvidt denne eller tilsvarende opplæring bør gjøres obligatorisk for alle nye veiledere».
- Organisering. Enheter og funksjoner som ivaretar forskerutdanningen. Komiteen observerer en viss «desentraliseringstendens» knyttet til oppgavene rundt oppfølgingen og kvalitetssikringene av forskerutdanningen. Komiteen betrakter ikke dette som et problem, men anbefaler at man lar fakultetene se til hverandres løsninger for om mulig lære av organisasjonsmessig «best practice».

- Karakterkrav. Det er observert ulike karakterkrav på de ulike fakultetene og det anbefales at man ser på muligheten av en mer ensartet praksis på dette området.
- Forskerutdanningsmeldingene. Komiteen fremhever forskerutdanningsmeldingene i alle ledd, fra institutt til styret via fakultet og Forskningsadministrativ Avdeling, som gode dokumenter for fremstillingen av kvaliteten på forskerutdanningen
- I kapittel 5 oppsummerer komiteen sine anbefalinger for videre utvikling av institusjonenes kvalitetsarbeid. Komiteen bemerker at universitetet bør:
 - se på om ikke kvalitetssikringssystemet også formelt bør omfatte ph.d.-utdanningen (tredje syklus). Når bl.a. emneevaluering og forskerutdanningsmelding allerede ligger inne som krav, fortøner det seg nærliggende å integrere forskerutdanningen i et samlet kvalitetssikringssystem.
 - påse at midtveisevalueringene inneholder et innslag av dokumentasjon av reell progresjon i forhold til prosjektplan (ph.d.- forskriftens bestemmelser om midtveisevaluering inneholder ikke dette i dag).
 - se på muligheten for å øke kapasiteten på kurs, seminarer og andre former for opplæring i veiledningspedagogikk for veiledere på alle nivåer.
 - vurdere en mer ensartet praksis mellom fakultetene med hensyn til organisering, roller, navn på organer og oppgavefordeling på forskerutdanningen.
 - vurdere å sette samme karakterkrav for opptak til alle institusjonens doktorgradsprogram

Avdelingsdirektørens kommentarer

NOKUTs rapport er et uttrykk for at UiB har et godt kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen. Komiteens rapport er et egnet utgangspunkt for å drøfte hvordan det ytterligere kan forbedres. NOKUT foreslår at UiB bør vurdere å endre praksis på en del punkter som blir kommentert i det følgende.

Veiledning

NOKUT peker på at kapasiteten på veiledningsopplæringen er for liten. Dette er omtalt i UiBs handlingsplan for forskerutdanning og i Rapport og plan for 2013-2014. Avdelingsdirektøren slutter seg derfor til NOKUTs vurdering om at det er ønskelig å øke kapasiteten for veilederopplæring. Det bør vurderes å øke antall kurs som tilbys i veilederopplæring, både gjennom Uniped og gjennom andre kanaler.

NOKUT anbefaler at man vurderer å gjøre veilederopplæring obligatorisk for alle nye veiledere. Siden både kultur og praksis for veiledning varierer mye fra fakultet til fakultet og mellom de ulike fagtradisjoner, er fakultetene de nærmeste til å kunne organisere og tilby kurs for veiledere. Etter avdelingsdirektørens oppfatning er det derfor mer hensiktsmessig å tilrettelegge for systematisk erfaringsutveksling, der nye veiledere får del i de erfarne veilederes kompetanse. Dette kan gjøres gjennom veileder-team eller veiledersamlinger, i tilknytning til fagmiljøet og gjerne i samarbeid med forskere fra andre institusjoner

Organisering

Forskerutdanningen ved UiB er langt på vei desentralisert og UiB anser dette som den beste måten å organisere forskerutdanningen på, all den stund de ulike fagtradisjoner og – kulturer best ivaretas på

denne måten. Dette forhindrer ikke at man også ser til hverandres løsninger og utveksler «best practice-» erfaringer. Forskningsadministrativ avdeling kan i denne sammenheng ta et overordnet samordningsansvar. Avdelingen organiserer allerede Forum for ph.d.-koordinatorene som er en viktig møteplass for institusjonell informasjonsutveksling og mellom fakultetene.

Praksis mht organisering, roller, navn på organer og oppgavefordeling

NOKUTs påpekning av en noe uklar praksis mht roller, navn på organer og oppgavefordeling er blant annet et resultat av at forskerutdanningen i dag er fordelt på tre sentralavdelinger: Studieadministrativ avdeling, Kollegiesekretariatet og Forskningsadministrativ avdeling.

Det er ønskelig at forskerutdanningen blir tydeligere forankret som en del av UiBs forskningsvirksomhet og at dette gjenspeiles i alle ledd i institusjonen. Dette vil blant annet innebære at alle fakultet bør ha utvalg med forskning og forskerutdanning som saksfelt og med mandat til å legge frem anbefalinger og forslag til tiltak for sin respektive fakultetsstyrer. Forskningsadministrativ avdeling på sin side er rede til å ta et utvidet ansvar for forskerutdanningen, og ønsker å få ansvaret for forvaltningen av forskriften for ph.d.-graden.

Felles karakterkrav

NOKUT anbefaler at UiB vurderer innføring av felles karakterkrav for opptak til doktorgradsprogrammet. Etter forskningsdirektørens oppfatning er det bred enighet ved UiB om at et slikt felles karakterkrav ikke er egnet for forskerutdanningen. Opptak til doktorgradsprogrammet skjer i dag etter en samlet vurdering av søkerne der karakteren kun er ett av flere vurderingskriterier. I tillegg til karakterer er kvaliteten på prosjektbeskrivelsen og kandidatens gjennomføringsevne og eventuell innpassing i større prosjekt, viktige faktorer ved vurdering av opptak til doktorgradsprogrammet ved UiB.

Felles kvalitetssikringssystem

NOKUT ber UiB om å vurdere hvorvidt det kvalitetssikringssystemet som finnes på 1. og 2. syklus bør omfatte 3. syklus. Ph.d.-nivået skiller seg imidlertid i så stor grad fra BA- og MA-nivået at det ikke anses som hensiktsmessig å la det kvalitetssikringssystemet som gjelder 1 og 2. syklus også omfatte 3. syklus.

Forskerutdanningen må derimot til enhver tid har et solid kvalitetssikringssystem med lett tilgjengelig dokumentasjon. Det kan være hensiktsmessig å utarbeide en systematisk oversikt over de elementer som sørger for at kvaliteten på forskerutdanningen blir ivaretatt.

Midtveisevalueringen.

NOKUT anbefaler at UiB skal sørge for at midtveisevalueringen dokumenterer reell progresjon i forhold til prosjektplan. NOKUT påpeker at ph.d.-forskriften ikke sier noe om dette i dag. Ifølge forskriften har midtveisevalueringen til hensikt å «hjelp ph.d.-kandidaten ved å identifisere forhold som medfører risiko for at prosjektet stanser opp eller blir forsinket, samt å gi innspill som kan øke kvaliteten i arbeidet» (§ 6.3).

Mange kandidater gjør endringer i sin opprinnelige prosjektplan underveis uten at det fører til forsinkelse. Det er derfor ikke hensiktsmessig å dokumentere reell progresjon ifht prosjektplan, men det er ønskelig å dokumentere gjennom midtveisevalueringen at kandidaten har forutsetninger for å gjennomføre på normert tid. Ved en revisjon kan det vurderes å integrere en formulering om dette i forskriften.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag til **vedtak**:

1. Forskningsutvalget tar NOKUT-evalueringen av kvalitetssystemet for forskerutdanningen ved UiB rapporten til etterretning
2. Forskningsutvalget anbefaler at fakultetene utvikler tiltak som kan øke kapasiteten på veilederopplæringen.
3. Forskningsutvalget slutter seg til ønsket om en mer ensartet praksis for fakultetenes administrative og faglige ansvar for forskerutdanningen, og anbefaler at alle fakultet har et representativt sammensatt utvalg for forskning og forskerutdanning, ledet av en prodekan eller visedekan og med mandat til å legge frem anbefalinger og forslag til tiltak for sin respektive fakultetsstyrer.

24.03.14 abm/bjaa

Vedlegg:

Nokut rapporten

[http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uib - avgitt rapport.pdf](http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uib_-_avgitt_rapport.pdf)

Nokut referat fra styremøtet 13.02.14

<http://www.nokut.no/no/Om-NOKUT/Organisering/Styrereferater/Styrereferater-2014/Styremote-130214/>